

Олександр Павлович ГОРБАНЬ

к.ю.н., доцент, Навчально-науковий інститут права, Сумський державний університет

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-4110-0250>

e-mail: gorban_1967@ukr.net

Лілія Вікторівна БАЄВА

к.ю.н., доцент, Національний університет "Запорізька політехніка"

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8161-9005>

e-mail: baeva_liliya@ukr.net

Антон Петрович ЛІВАК

к.ю.н., адвокат, Адвокатська компанія АО IMG Partners

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1950-1609>

e-mail: livak61@gmail.com

АНАЛІЗ РЕФОРМУВАННЯ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ В КРАЇНАХ ЄС: УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

У статті акцентовано на особливостях реформування органів прокуратури в країнах ЄС. Проаналізовано й розкрито характерні особливості функціонування прокуратури в різних державах та на основі цього визначено деякі уроки для України. Робота містить погляди вітчизняних науковців-процесуалістів на удосконалення діяльності органів прокуратури. Застосовуючи зарубіжний досвід адміністративно-правового забезпечення діяльності прокуратури, важливо враховувати, що зовнішні стандарти можуть впливати на внутрішню модель національної прокуратури й призводити до підміни її специфічних особливостей на користь загальних зовнішніх стандартів, які відповідають загальній динаміці глобалізації.

Ключові слова: правова реформа, незалежність прокуратури, прозорість розслідувань, адаптація законодавства, цифровізація судочинства, міжнародні стандарти, корупція, етичні кодекси, підзвітність органів влади, управління якістю в правоохоронній діяльності

ВСТУП

Безпека континентальної Європи вкотре похитнулася через події в Україні та навколо неї, а Україна знову стала жертвою зовнішніх ворожих сил. Без сумніву, безпека є визначальною функцією держави, і наявність значних втрат у цій сфері свідчить про те, що ця функція порушена, а Україна та українське суспільство опинилися під смертельною загрозою. На сьогодні українське суспільство не отримало адекватних пояснень від влади стосовно засад державної безпеки та результатів аналізу причин втрат у цій сфері.

Одним з основних завдань державної безпеки у воєнний час є забезпечення внутрішньої безпеки й захист управління державою від впливу організованої злочинності та інших внутрішніх загроз. Конституційна (внутрішня) безпека держави – це система державних органів і організацій, які мають і використовують повноваження й засоби для захисту України та її народу від злочинних організацій і окремих осіб, корупції, підривної діяльності, небезпечних соціальних конфліктів, техногенних і природних катастроф, епідемій та інших загроз, що виникають усередині держави.

Не викликає заперечень необхідність утвердження в Україні верховенства права, обрання курсу на членство в ЄС, адаптація законодавства України до законодавства ЄС, правові засади якої визначені Загальнодержавною програмою адаптації законодавства України, а також вдосконалення правових засад функціонування органів прокуратури України.

Дослідженню реформування органів прокуратури присвятили свої роботи такі вчені, як П. Долдінер [3], Г. Логвинський [5], П. Назаренко [6], В. Савченко та А. Коропецька [12], А. Шапошник [13] та ін. Так, Ю. Басига та І. Швед [1] аналізують роль органів прокура-

тури, фокусуючись на безпековій сфері діяльності. Л. Васечко та Є. Лашко [2] вказують на ключові напрямки вдосконалення органів прокуратури в післявоєнний період. О. Жученко [4] розглянув найбільш актуальні практики впровадження та застосування електронного кримінального провадження в деяких країнах ЄС. Л. Рябовол [11] звертає увагу на документи Ради Європи як основу для реформування прокуратури в Україні. Т. Шлапко та А. Шапошник зазначають, що для України досвід зарубіжних країн є безумовно цікавим, адже Україна прагне якомога швидше набути статус повноправного члена ЄС, а отже, позитивний досвід регулювання діяльності прокуратури в зарубіжних країнах може дати змогу запровадити в національній практиці кращі моделі її функціонування [14].

МЕТА роботи – розкрити основні аспекти реформування органів прокуратури в країнах ЄС, а також дослідити питання їх застосування в Україні.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічним базисом дослідження є науково-емпіричні методи, зокрема збирання й порівняння інформації, а також комплексні методи аналізу, синтезу та узагальнення. Теоретичною основою статті слугують праці вітчизняних науковців-процесуалістів, нормативна база українського законодавства та судова практика.

РЕЗУЛЬТАТИ

На сучасному етапі розвитку України курс на інтеграцію до ЄС та необхідність підвищення стандартів дотримання прав і свобод людини вимагають найбільш ефективного й раціонального вибору організаційної та управлінської структур, а також належного функціонування органів прокуратури. Прокуратура завжди розглядалася й використовувалася як ефективний інстру-

мент розвитку суспільних відносин та зміцнення верховенства права як фундаментальної цінності суспільства й держави [3].

Сьогодні розвиток прокуратури пов'язано з міжнародним визнанням загальних принципів її діяльності та збереженням різних організаційно-функціональних моделей з урахуванням особливостей національного законодавства. Водночас у світі немає єдиної моделі прокуратури і кожна модель має свої недоліки та переваги. Відповідно, на нашу думку, прокуратура повинна визначатися з погляду соціально-політичних умов її організації й функціонування з урахуванням особливостей держави та менталітету конкретного суспільства.

У державах із давніми демократичними традиціями місце й роль прокуратури виділяються. Водночас традиційною є функція прокуратури з підтримання державного обвинувачення в суді та важлива правозахисна роль, яку вона виконує завдяки законній можливості реагувати на скарги громадян. З огляду на це повноваження прокурорів поза межами системи кримінального правосуддя має бути врегульовано законом. Необхідно забезпечити незалежність прокурорів у здійсненні такої діяльності. Прокурори повинні діяти відповідно до закону, об'єктивно, справедливо, неупереджено, прозоро та конфіденційно [1].

Незалежність органів прокуратури є фундаментальною вимогою організації та функціонування прокуратури в країнах ЄС. Це означає насамперед незалежність від законодавчої та виконавчої гілок влади та, що не менш важливо, – від судів. Рада Європи ухвалила значну кількість документів, що регулюють такі відносини. Наприклад, Рада суддів Ради Європи та Рада прокурорів Ради Європи, до яких Комітет міністрів Ради Європи звернувся з проханням прокоментувати відносини між суддями та прокурорами, у Бордоській декларації погодилися, що судді та прокурори повинні бути незалежними у здійсненні своїх повноважень і діяти незалежно один від одного. Водночас вони зазначили, що прокурори й суди мають різні, але взаємодоповнювальні функції, належне виконання яких гарантує справедливе, неупереджене та ефективне здійснення правосуддя. До того ж у звіті йдеться про незалежність у сенсі «невтручання», що означає, що прокурор є вільним від неналежного внутрішнього та зовнішнього тиску. Загалом умовами справедливого відправлення правосуддя є рівність прав сторони обвинувачення та сторони захисту, повага до незалежності судів, дотримання принципу поділу влади та обов'язковість остаточного судового рішення [11].

В європейських країнах структура прокуратури зазнала значного розвитку. Розглянемо досвід деяких країн і можливості його застосування в Україні (табл. 1).

Відповідні демократичні структури національних правових систем розвинених країн чітко визначають, що прокуратура є одним із фундаментальних державних інститутів, що забезпечує верховенство права та захист прав людини. Безумовно, без належної організації та ефективного функціонування прокуратури наявність правової держави була б неможливою. Враховуючи стабільні механізми державного управління, міжнародні організації в Європі систематично приймають Кодекс законодавства про судову прокуратуру, який встановлює стандарти організації та функціо-

нування прокуратури, а також виконання прокурором своїх професійних обов'язків.

Аналіз поточної ситуації у сфері боротьби зі злочинністю та корупцією в Україні свідчить про те, що принципи верховенства права повністю не дотримуються, а діяльність правоохоронних органів не забезпечує захисту інтересів населення й держави загалом від злочинних посягань. Поширена незаконна торгівля зброєю, вибуховими речовинами та боєприпасами, неконтрольована боротьба з цим явищем, суспільно-політична криза, пов'язана з військовою агресією, війною та захопленням частини території України, а також інституційні суперечності в реформуванні державних інститутів, зокрема судової системи, ще більше негативно вплинули на криміногенну ситуацію в країні. Неможливість належної координації боротьби з організованою злочинністю та фактична відсутність механізмів впливу й відповідальності за невідповідну організацію роботи у цій сфері здебільшого зумовлені неналежним функціонуванням механізмів державного контролю за діяльністю правоохоронних органів, зокрема за роботою прокуратури. З огляду на це, аналіз чинної адміністративної моделі прокуратури в Україні є пріоритетним завданням, оскільки погіршення криміногенної ситуації, безкарність злочинців та незахищеність громадян від злочинних посягань пов'язані насамперед із неналежним функціонуванням органів прокуратури. Відповідно посилення боротьби зі злочинністю та нагляду за дотриманням законності є життєво необхідним, оскільки державна влада повинна гарантувати захист усіх громадян від злочинних посягань, що може бути досягнуто переважно через розробку та впровадження ефективних механізмів державного контролю за діяльністю правоохоронних органів, зокрема прокуратури [3].

Повноправне членство України в Раді Європи сприяло підписанню та ратифікації низки міжнародно-правових договорів і конвенцій та дало поштовх для реформування вітчизняної правової системи відповідно до принципів ЄС. Зокрема, ратифіковано Європейську хартію місцевого самоврядування та Рамкову конвенцію про взаємну допомогу в кримінальних справах, прийнято нову Конституцію України та кодекси України (кримінальний та цивільний), скасовано смертну кару, реформовано судову та правоохоронну системи [6]. Згідно із Законом «Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» [8], комплекс механізмів гармонізації законодавства України з європейськими стандартами спрямований на реалізацію державної політики створення сучасної національної правової системи шляхом удосконалення правотворчої та правозастосовної діяльності органів державної влади, запровадження єдиної системи планування, координації й моніторингу правозастосовної роботи. Цей комплекс забезпечує розроблення та прийняття нормативно-правових актів відповідно до стандартів ЄС, зокрема в частині реформування системи прокуратури.

За час дії чинного Закону України від 14 жовтня 2014 р. «Про прокуратуру» [10] ухвалено щонайменше 30 законів про внесення змін до нього. Це свідчить про постійне реформування системи прокуратури та пошук шляхів удосконалення її організаційної структури, правового статусу прокурорів, способів і засобів реалізації

Таблиця 1 – **Особливості функціонування прокуратури в країнах ЄС** (створено авторами на основі [14])

Назва країни	Особливості функціонування прокуратури	Досвід для України
Німеччина	Відповідно до Закону про Конституційний суд Федеральний генеральний прокурор (Generalbundesanwalt) і Федеральний прокурор призначаються Президентом Республіки за поданням Міністра юстиції та за згодою Федеральної ради міністрів. Федеральний генеральний прокурор, федеральний прокурор і старший прокурор обіймають свої посади довічно і є державними службовцями. Федеральний прокурор також діє як політик і може бути звільнений у будь-який час Міністром юстиції.	Для України німецький досвід є почальним з погляду значної незалежності прокурорів та високого рівня матеріально-технічного забезпечення прокуратури.
Франція	Французька прокуратура є централізованою установою, підпорядкованою Міністерству юстиції. Генеральний прокурор підпорядковується Генеральному департаменту юстиції. Усі прокурори призначаються Президентом Франції за поданням Міністра юстиції, який безпосередньо здійснює нагляд за їх діяльністю. Основними організаційними принципами діяльності прокуратури є добросовісність, незалежність, підпорядкування та відповідальність. Якщо прокурор порушує закон під час кримінального переслідування, він не несе відповідальності й не може бути притягнутий до відшкодування судових витрат.	Важливо зазначити, що французька прокуратура є не лише незалежною, але й здатна замінити слідчі органи та зазвичай може здійснювати всі необхідні слідчі дії у справі.
Естонія	Прокуратура є державним органом, підпорядкованим Міністру юстиції. Міністерство юстиції визначено як вищий державний орган прокуратури. Відповідно, прокурор є відповідальним перед Міністром юстиції, який здійснює нагляд за діяльністю прокуратури у кримінальних справах. Прокуратура Естонії здійснює нагляд за досудовим розслідуванням. Ст. 303 Кримінального кодексу Естонії передбачає відповідальність за насильство стосовно суддів, народних засідателів, слідчих, прокурорів, адвокатів, представників потерпілих та їхніх родичів. У цьому разі об'єктивна сторона представлена, зокрема, таким насильством, якщо зазначених осіб примушують діяти всупереч інтересам правосуддя або якщо насильство застосовується з метою помсти за виконання ними своїх обов'язків [5].	Так, прокуратура насамперед надає допомогу в кримінальному провадженні в суді, бере участь у плануванні оперативно-розшукових заходів і здійснює їх у співпраці з поліцією, Державною прикордонною службою, фінансовими та іншими службами.
Латвія	У Латвії на відміну від раніше згаданих європейських країн прокуратура чітко визначена як судовий орган із незалежним наглядом за дотриманням верховенства права. Завданням прокуратури є боротьба з порушеннями закону і забезпечення того, щоб справи вирішувалися відповідно до встановлених законом процедур.	У Латвії, як і в інших країнах європейського співтовариства, прокурори наділені значно більшими повноваженнями, а їхня відповідальність обмежена законом. Це означає, що вони можуть виконувати свої обов'язки лише на підставі положень чинного законодавства й користуються значним ступенем незалежності.

їх повноважень та обов'язків. Однією з головних причин останніх змін до Закону України «Про прокуратуру» є прийняття 2 червня 2016 р. Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» [7].

До початку війни у 2022 р. проведено повне перезавантаження органів прокуратури, зокрема звільнення тих, хто не відповідав вимогам професіоналізму та добросовісності, через кваліфікаційний відбір прокурорів, відбір зовнішніх кандидатів на посаду прокурора, запроваджено зміни в системі добору прокурорів, системі оцінювання якості роботи прокурорів та їх просування по службі. Затверджено новий підхід до діяльності прокуратури, закріплено прокурорську автономію та дисциплінарні процедури, створено підґрунтя для вдосконалення роботи прокуратури. Вперше затверджено Стратегію розвитку прокуратури на період 2021-2023 рр. [9]. Ця стратегія чітко визначає стратегічні пріоритети діяльності органів прокуратури на найближчі роки з метою приведення функції прокуратури у відповідність до кращих європейських практик.

Важливе значення для реалізації антикримінальної та антикорупційної політики має налагодження тісної співпраці між українськими правоохоронними орга-

нами та Європейською прокуратурою (ЄППО), яка розпочала свою діяльність 1 червня 2021 р. ЄППО як перша незалежна центральна прокуратура в ЄС відповідатиме за розслідування й кримінальне переслідування злочинів, що стосуються фінансових та економічних інтересів. Йдеться про такі злочини, як шахрайство, корупція, «відмивання» грошей та транскордонне шахрайство з ПДВ.

Створення ЄППО є важливим кроком уперед у боротьбі з правопорушеннями, які завдають шкоди бюджету ЄС і впливають на економічний розвиток інших країн. Це також наближає створення спільного правового простору для кримінального переслідування: Навесні 2022 р. підписано робочу угоду про співпрацю між Офісом Генерального прокурора України та Європейським парламентом. Україна стала першою країною, з якою Генеральна прокуратура ЄС підписала такий документ. Очільниця Генпрокуратури ЄС Лаура Кодрута Кевеші стала першою посадовою особою ЄС, яка відвідала Україну на початку широкомасштабного вторгнення росії [12].

Ключовим елементом реформування органів прокуратури та підвищення ефективності її роботи буде оптимізація процесів управління прокурорською діяльністю, насамперед шляхом оцифрування. Це дасть

змогу усунути операційні недоліки в кримінальних справах, таких як стирання доказів або ретроспективне переписування документів.

Цифрофізація відіграє дуже важливу роль у покращенні різних аспектів життя суспільства та державного управління. Ця ініціатива спрямована на застосування новітніх інформаційних технологій для оптимізації процесів у секторі юстиції. Визначимо деякі з переваг диджиталізації у прокуратурі (рис. 1).

Рис. 1. Переваги цифрофізації діяльності прокуратури [власна розробка авторів]

Так, застосування цифрових технологій може пришвидшити досудове розслідування, обмін даними та процеси документообігу. Це сприяє більш швидкому прийняттю рішень і скороченню термінів розгляду кримінальних справ. Крім того, застосування цифрових ресурсів може зменшити витрати на паперові документи та потребу у фізичних приміщеннях для їх зберігання. Цифрофізація полегшує доступ до системи правосуддя, дозволяючи громадянам подавати електронні заяви та відстежувати статус справ онлайн. Цифрові технології можуть забезпечити захист даних та прозорість в управлінні судовою діяльністю, що спрощує роботу суддів та прокурорів, запобігаючи помилкам та сприяючи автоматизації рутинних завдань.

Впровадження інформаційно-аналітичної системи управління процесом досудового розслідування є елементом реформи прокуратури та вдосконалює процес нагляду за оперативно-розшуковою діяльністю, розслідуванням та додержанням законів органами, що здійснюють досудове розслідування [12]. Недоліком цих та інших систем є те, що вони функціонують як окремі інституції. Відповідно необхідно розробити на національному рівні «концепцію електронного кримінального судочинства», доопрацювати положення чинного КПК України та інших нормативно-правових актів, що регулюють правовідносини, пов'язані із запровадженням електронного кримінального судочинства, вдосконалити систему захисту персональних даних, систему інформаційної безпеки тощо, а також визначити основні етапи їхньої реалізації. Безумовно, впровадження диджиталізації в діяльність органів прокуратури та їхніх працівників потребує значних зусиль, технічної підготовки

та забезпечення кібербезпеки. Однак потенційні переваги з погляду ефективності, економічності та доступності роблять цей напрям реформування важливим [4].

Країни ЄС мають багаторічний досвід застосування інформаційно-комунікаційних технологій в діяльності прокуратури, але поданий тут матеріал ґрунтується на необхідності розвитку цифрових навичок користувачів, суб'єктів кримінального провадження з метою реалізації цього потенціалу й розроблення та впровадження нових технологій і цифрових інструментів у кримінальному провадженні. На нашу думку, це свідчить про готовність ЄС сприяти цьому.

ВИСНОВКИ

Отже, хоча конкретне місце, статус і функції прокуратури відрізняються в різних країнах, у всіх європейських державах прокуратура функціонує відповідно до однакових принципів, закріплених у документах Ради Європи.

У світлі вищевикладеного, застосовуючи зарубіжний досвід адміністративно-правового забезпечення діяльності прокуратури, важливо враховувати, що зовнішні стандарти можуть впливати на внутрішню модель національної прокуратури й призводити до підміни її специфічних особливостей на користь загальних зовнішніх стандартів, які відповідають загальній динаміці глобалізації.

З огляду на досвід законодавчого регулювання адміністративно-правових засад діяльності прокуратури та її персоналу в інших країнах, можна стверджувати, що необхідно враховувати реалії поточної діяльності прокуратури в Україні, а саме її значну завантаженість, недостатню укомплектованість кадрами та обмежене фінансування.

Сьогодні створюються передумови для реалізації принципів ефективності, професіоналізму, незалежності та відповідальності в роботі прокуратури, здійснюються заходи з оцінювання відповідності прокурорів стандартам професійної компетентності, доброчесності та професійної етики. Вживаються заходи для забезпечення можливості обіймання на конкурсній основі прокурорських посад усіма доброчесними кандидатами з відповідними теоретичними знаннями та практичними навичками, посилюються гарантії професійного розвитку прокурорів. У майбутніх наукових розвідках доцільним вбачається дослідження подальшого реформування системи органів прокуратури та вивчення сучасних теоретичних концепцій з метою систематизації та внесення змін до чинного законодавства, що регулює цю сферу діяльності.

Список використаних джерел

1. Бисага Ю.М., Швед І.І. Реалізація функцій органами прокуратури як елемент механізму забезпечення конституційної безпеки держави. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 1. С. 541–546. URL: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.01.94>
2. Васечко Л. О., Лашко С. С., Савицький О. Ф. Удосконалення системи органів прокуратури в умовах післявоєнного відновлення України. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. № 4. Ч. 1. С. 236–240. URL: http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2022/4/part_1/4-1_2022.pdf#page=236
3. Доллінер П. Організаційний механізм державного управління органами прокуратури України. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2023. № 1(7). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-1\(7\)-170-181](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-1(7)-170-181)
4. Жученко О. Практика впровадження та використання електронного кримінального провадження в деяких країнах європейського союзу. *Наукові перспективи*. 2024. № 2 (44). URL: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-2\(44\)-1097-1112](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-2(44)-1097-1112)
5. Логвинський Г.В. Компаративістський аналіз законодавства зарубіжних країн про посягання на захисника чи

представника особи. *Znanstvena misel journal*. 2021. № 55. URL: <https://www.znanstvena-journal.com/wp-content/uploads/2021/06/Znanstvena-misel-journal-%E2%84%9655-2021-Vol-2.pdf#page=18>

6. Назаренко П. Г. Актуальні питання реформування органів прокуратури України в сучасних умовах. *Проблеми реформування кримінальної юстиції України: збірник за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Чернівці, 25–26 травня 2023 року)*. Чернівці, 2023. С. 181–185.

7. Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя): Закон України № 1401-VIII від 02.06.2016 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1401-19#Text>

8. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України № 1629-IV від 18.03.2004 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text>

9. Про затвердження Стратегії розвитку прокуратури на 2021–2023 роки: Наказ Генерального прокурора України від 16.10.2020 № 489. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0489905-20#n9>

10. Про прокуратуру: Закон України № 1697-VII від 14.10.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>

11. Рябовол Л.Т. Документи Ради Європи як основа для реформування прокуратури в Україні. *Наукові записки. Серія: Право*. 2021. Вип. 10. URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-116-9-5>

12. Савченко В.А., Коропецька А.О. Розширення повноважень прокуратури в умовах воєнного стану. *Проблеми реформування кримінальної юстиції України: збірник за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Чернівці, 25–26 травня 2023 року)*. Чернівці, 2023. С. 168–173.

13. Шапошник А.С. Перспективи сучасного реформування та напрямки удосконалення адміністративно-правових засад діяльності прокурора в Україні. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична*. 2022. Вип. 35. С. 419–430. URL: <https://nzlubb.org.ua/index.php/journal/article/view/964/861>

14. Шлапко Т.В., Шапошник А.С. Зарубіжний досвід організаційно-правових засад функціонування прокуратури в іноземних країнах. *Академічні візії*. 2023. Вип. 16. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/691>

References

1. Bysaha Yu.M., Shved I.I. Implementation of functions by the prosecutor's office as an element of the mechanism for ensuring the constitutional security of the state. *Analytical and comparative jurisprudence*. 2023. No. 1. pp. 541–546. URL: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.01.94> (in Ukrainian).

2. Vasechko L.O., Lashko Ye.Ye., Savytskyi O.F. Improvement of the system of prosecutor's offices in the conditions of post-war reconstruction of Ukraine. *South Ukrainian legal journal*. 2022. No. 1. pp. 236–240. URL: http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2022/4/part_1/4-1_2022.pdf#page=236 (in Ukrainian).

3. Dolliner P. Organizational mechanism of state management of the prosecutor's office of Ukraine. *Current issues in modern science*. 2023. No. 1(7). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-1\(7\)-170-181](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-1(7)-170-181) (in Ukrainian).

4. Zhuchenko O. The practice of implementation and use of electronic criminal proceedings in some countries of the European Union. *Scientific perspectives*. 2024. No. 2(44). URL: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-2\(44\)-1097-1112](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-2(44)-1097-1112) (in Ukrainian).

5. Logvynskyi H.V. Comparative analysis of the legislation of foreign countries on encroachment on a person's defender or representative. *Scientific thought journal*. 2021. No. 55. URL: <https://www.znanstvena-journal.com/wp-content/uploads/2021/06/Znanstvena-misel-journal-%E2%84%9655-2021-Vol-2.pdf#page=18> (in Ukrainian).

6. Nazarenko P.H. Actual issues of reforming the prosecutor's office of Ukraine in modern conditions. *Problems of reforming the criminal justice system of Ukraine: a collection based on the materials of the All-Ukrainian scientific and practical conference (Chernivtsi, May 25–26 2023)*. Chernivtsi: Technoprint, 2023. pp. 181–185 (in Ukrainian).

7. On amendments to the Constitution of Ukraine (regarding justice): Law of Ukraine dated June 2, 2016. No. 1401-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1401-19#Text> (in Ukrainian).

8. On the National Program for the Adaptation of the Legislation of Ukraine to the Legislation of the European Union: Law of Ukraine dated March 18, 2004. No. 1629-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text> (in Ukrainian).

9. On the approval of the Prosecutor's Office Development Strategy for 2021–2023: Order of the Prosecutor General of Ukraine dated October 16, 2020. No. 489. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0489905-20#n9> (in Ukrainian).

10. On the Prosecutor's Office: Law of Ukraine. No. 1697-VII dated October 14, 2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text> (in Ukrainian).

11. Riabovol L.T. Documents of the Council of Europe as a basis for reforming the prosecutor's office in Ukraine. *Proceedings. Series: law*. 2021. No. 10. URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-116-9-5> (in Ukrainian).

12. Savchenko V.A., Koropetska A.O. Expansion of powers of the prosecutor's office under martial law. *Problems of reforming the criminal justice system of Ukraine: a collection based on the materials of the All-Ukrainian scientific and practical conference (Chernivtsi, May 25–26, 2023)*. Chernivtsi, 2023. pp. 168–173 (in Ukrainian).

13. Shaposhnyk A.S. Prospects of modern reform and directions for improvement of the administrative and legal foundations of the activity of the prosecutor in Ukraine. *Scientific notes of the Lviv University of Business and Law. The series is economical. Legal series*. 2022. No. 35. pp. 419–430. URL: <https://nzlubb.org.ua/index.php/journal/article/view/964/861> (in Ukrainian).

14. Shlapko T.V., Shaposhnyk A.S. Foreign experience of the organizational and legal foundations of the functioning of the prosecutor's office in foreign countries. *Academic visions*. 2023. No. 16. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/691> (in Ukrainian).

Oleksandr HORBAN

PhD in Legal Sciences, Associate Professor, Educational and Scientific Institute of Law, Sumy State University

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-4110-0250>

e-mail: gorban_1967@ukr.net

Liliia BAIEVA

PhD in Legal Sciences, Associate Professor, National University "Zaporizhzhia Polytechnic"

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8161-9005>

e-mail: baeva_liliya@ukr.net

Anton LIVAK

PhD in Legal Sciences, lawyer, AO IMG Partners

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1950-1609>

e-mail: livak61@gmail.com

ANALYSIS OF THE REFORM OF PROSECUTOR'S OFFICES IN EU COUNTRIES: LESSONS FOR UKRAINE

Introduction. The need to establish the rule of law in Ukraine, to choose a course for membership in the European Union, to adapt Ukrainian legislation to EU legislation, the legal basis of which is determined by the National Program for the Adaptation of Ukrainian Legislation, as well as to improve the legal basis of the functioning of the prosecutor's office of Ukraine.

The purpose of the paper is to reveal the main aspects of the reform of prosecutor's offices in the EU countries, as well as to investigate the issue of their application in Ukraine.

The results. At the current stage of the development of the Ukrainian state, the course towards integration into the European Union and the need to raise the necessary standards of compliance with human rights and freedoms require the most effective and rational choice of the organizational and management structure, as well as the functioning of the prosecutor's office. The prosecutor's office has always been considered and used as an effective tool for the development of social relations and, in particular, strengthening the rule of law as a fundamental value of society and the state. The corresponding democratic structures of the national legal systems of developed countries clearly define that the prosecutor's office is one of the fundamental state institutions that ensures the rule of law and protection of human rights. It goes without saying that without the proper organization and effective functioning of the prosecutor's office, the existence of a legal state would be impossible. The complex of mechanisms for harmonizing the legislation of Ukraine with European standards is aimed at the implementation of state policy on the creation of a modern national legal system by improving the law-making and law-enforcement activities of state authorities, introducing a unified system of planning, coordination and monitoring of law-enforcement work. There will be optimization of prosecutorial activity management processes, primarily through digitization.

Conclusion. Using the foreign experience of administrative and legal support of the activities of the prosecutor's office, it is important to consider that external standards can influence the internal model of the national prosecutor's office and lead to the replacement of its specific features in favor of general external standards that correspond to the general dynamics of globalization.

Keywords: legal reform, independence of the prosecutor's office, transparency of investigations, adaptation of legislation, digitalization of the judiciary, international standards, corruption, ethical codes, accountability of authorities, quality management in law enforcement activities